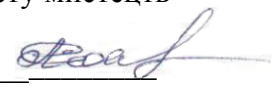

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра філософії
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету мистецтв

Соколова А.В.

«27» _____ червня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

(назва навчальної дисципліни)

освітнього рівня Бакалавр
(назва освітнього рівня)

галузі знань 01Освіта/ Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності Усі спеціальності університету
(код і назва спеціальності)

Шифр за навчальним планом 1.1.1.4

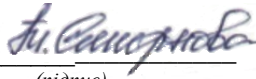
Харків – 2019 рік

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Філософія» затвердженої на засіданні Вченої ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди протокол від «30» серпня 2018 року № 6

Розробники програми: Култаєва М.Д., доктор філософських наук,
професор, професор кафедри філософії
Радіонова Н.В., доктор філософських наук,
професор, професор кафедри філософії
Триняк М.В., доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії

Рецензенти: Фінін Г.І., професор, доктор філософських наук,
Харківська гуманітарно-педагогічна академія
Корабльова Н.С., професор, доктор філософських наук,
Харківський національний університет ім. В.
Н. Каразіна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії і методики мистецької освіти та диоигентсько-хорової підготовки вчителя
протокол від. «30» травня 2019 року № 13

Завідувач кафедри, доктор педагогічних наук (Смирнова Т.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету мистецтв
Протокол від «12» червня 2018 року № 10

Голова (Васильєва О.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма нормативної (вибіркової) навчальної дисципліни «ФІЛОСОФІЯ» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» («магістр»), галузі знань 01, 02, 03, 05, спеціальності усі спеціальності університету.

Предмет вивчення – програмою передбачається порядок вивчення теоретичних основ сучасної філософії, який починається з розгляду теми “Предмет філософії та її роль у житті людини та суспільства”, тому що на цьому матеріалі, а також на матеріалі історії філософії базується вивчення всіх подальших розділів філософії.

Далі пропонується така послідовність розгляду окремих проблем: філософська антропологія (включаючи проблему людини, його свідомість, пізнання); філософське розуміння світу (онтологія, буття, субстанція, розвиток); соціальну філософію (суспільство, аксіологія, наука, культура, майбутнє).

Такий підхід, на нашу думку, має логіку й дає можливість студенту пізнати основи філософії.

У розділах програми велику увагу приділено знайомству студентів з філософськими джерелами ведучих мислителів вітчизняної і зарубіжної класичної та сучасної філософської думки.

Термін навчання з філософії на всіх спеціальностях здійснюється протягом одного року.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення курсу “філософія” базується на засадах інтеграції теоретичних і практичних знань, отриманих студентами в навчальних закладах та на життєвому досвіді.

Серед дисциплін, що вивчаються в університеті, безпосередньо зв'язані з філософією: логіка, педагогіка, психологія, етика, естетика.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «ФІЛОСОФІЯ» є осмислити основні філософські категорії, усвідомлення поглядів та уявлень, освоєння основ філософських знань з метою мислити і діяти самостійно.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

основний зміст усіх розділів курсу (антології, гносеології, соціальної філософії), основні напрями історико-філософської думки, класичну й сучасну, вітчизняну та світову філософію.

головні філософські принципи, поняття і категорії вітчизняної та світової філософії, які мають значення для сучасного універсального способу мислення.

видатних мислителів вітчизняної та світової філософії, зміст та головну суть рекомендованих першоджерел.

вміти:

аналізувати соціально-політичні позиції, практику економічного розвитку суспільства на основі знання філософських понять, принципів, категорій, законів.

орієнтуватися у сукупності різних думок, концепцій, вірувань та цінностей, аргументувати власну світоглядну позицію, вести діалог і полілог, брати участь у дискусіях про засади життєдіяльності людини, а також формувати власну позицію у вирішенні складних проблем суспільної свідомості.

використовувати досвіди видатних мислителів минулої та сучасної філософії для ретельного аналізу закономірностей людського буття, більш глибокого розуміння особливостей розвитку природничого та соціального світу, й на цьому підґрунті краще розібратись з власним внутрішнім миром та стосунками з зовнішнім середовищем.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

Розподіл навчального часу за семестрами і видами занять

Семестр	Всього годин	Лекції	Семінари	Модуль. контроль	Самост. робота	Семестр. атестація
6	90	20	10	2	60	Іспит
Всього	90 (Зкредити)	20	10	2	60	Іспит

Зміст навчальної дисципліни

Лекції – 20 годин

Семінарські заняття – 10 годин

Самостійна робота – 60 годин

Розподіл годин за видами занять

№ з/п	Назва теми дисципліни	Форми організації навчання в годинах			
		Лекції	Семінарські заняття	СР	Всього
1.	Предмет філософії та її роль у житті людини та суспільства.	2			
2.	Стародавня філософія.	2			
3.	Філософія Середньовіччя та Відродження.	2			
4.	Західноєвропейська філософія XVII – XVIII ст.	2			
5.	Німецька класична філософія	2			
6.	Посткласична філософія.	2			
7.	Українська філософія.	2			
8.	Філософська антропологія.	2			
9.	Філософія свідомості. Філософія науки та культури.	2			
10.	Філософське учення про пізнання. Гносеологія. Буття і форми його існування.	2			20
11.	Філософія Стародавніх Індії та Китаю. Філософія Античності.		2		
12.	Посткласична філософія XIX ст. Українська філософія.		2		
13.	Філософська антропологія.		2		
14.	Філософське вчення про буття (онтологія).		2		
15.	Філософська концепція розвитку та її альтернативи.		2		10
16.	Сутність філософії та її роль у суспільстві Методологічні проблеми історії філософії			3	
17.	Філософія Стародавніх Індії та Китаю			3	
18.	Філософія Античності			4	
19.	Філософія Середньовіччя. Філософія епохи Відродження			4	
20.	Західноєвропейська філософія Нового часу. Філософія Просвітництва			6	
21.	Німецька класична філософія			3	
22.	Посткласична філософія XIX ст. Сучасна світова філософія			3	
23.	Українська філософія			4	
24.	Філософське вчення про буття (онтологія)			2	
25.	Свідомість як філософська проблема			2	
26.	Філософія і методологія пізнання (гносеологія)			2	

27	Філософська концепція розвитку та її альтернативи			2	
28	Теорія цінностей (аксіологія)			2	
29	Філософська антропологія			4	
30	Філософія культури			3	
31	Філософія релігії			3	
32	Основні засади філософського розуміння суспільства			2	
33	Філософія історії			3	
34	Філософія права			3	
35	Філософія економіки. Філософія техніки			2	60

2. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Історія філософії. Що таке філософія та особливості її розвитку у Стародавньому світі.

Тема 1.1. Предмет філософії та її роль у житті людини та суспільства.

Поняття світогляду та її структура. Історичні типи світогляду: міф, релігія, філософія. Предмет, методи та функції філософії.

Тема 1.2. Стародавня філософія.

Давньоіндійська та давньокитайська філософія. Антична філософія. Докласична філософія: VII – V ст.. до н.е. Класична доба: V – IV ст. до н.е. Елліністичний період: IV ст.. до н.е. – III ст.. н.е.

Тема 1.3. Філософія Середньовіччя та Відродження. Філософія Середньовіччя. Апологетика і патристика (III – V ст..). Схоластика (V - XV ст..). Філософія доби Відродження (XV - XVI ст..).

Тема 1.4. Західноєвропейська філософія XVII – XVIII ст.

Західноєвропейська філософія XVII ст. Західноєвропейська філософія XVIII ст..

Тема 1.5. Німецька класична філософія.

Коперніканський переворот І.Канта у філософії. Реал-ідеалізм І.Фіхте. Концепція абсолютного духу Г.Гегеля. Антропологічний принцип філософії Л.Фейєрбаха.

Тема 1.6. Посткласична філософія.

Ірраціоналізм у філософії як нова духовна орієнтація : А.Шопенгауер, Ф.Ніцше. Психологія З.Фрейда. Інтуїтизм А.Бергсона. Концепція істини філософії прагматизму: Г.Пірс, Д.Джемс, Д.Дьюї. Сутність і методи філософської герменевтики: Д.Шлейєрмахер, Г.Гадамер, П.Рікер.

Особливості сучасного екзистенціалізму: К'єркегор, Ж.-П.Сартр, К.Ясперс, А. Камю. Феноменологічна філософія Е. Гуссерля. Аналітична філософія.

Тема 1.7. Українська філософія.

Філософія у Києво-Могилянській академії: Ф. Прокопович. Онтологія, кордоцентризм, учення про “сродну” працю Г.С.Сковороди. Академічна філософія XIX ст: кордіогносія П. Юркевича. Сучасна українська філософія.

Модуль 2. Теоретична філософія.

Тема 2.1. Філософська антропологія.

Сучасні філософські концепції антропології людини: екзистенціалістська, фрейдистська, марксистська.

Сучасна наука про вивчення людини. Єдність природного і соціального в людині.

Проблема сенсу життя, смерті та безсмертя. Щастя й доля людини.

Тема 2.2. Філософія свідомості. Філософія науки та культури.

Поняття свідомості та її структура. Концепції походження свідомості.

Рівні суб'єктивної організації свідомості: індивід, колектив, суспільство, людство.

Тема 2.3. Філософське учення про пізнання. Гносеологія. Буття і форми його існування.

Специфіка філософського підхода до пізнання.

Основні гносеологічні категорії: суб'єкт, об'єкт, практика, істина. Механізм пізнавальної діяльності людини. Засоби, методи та форми наукового мислення. Поняття онтології. Онтологія і буття. Субстанціальний підхід до розуміння буття. Суб'єктивістське розуміння буття. Протиріччя буття.

Тематичний план лекцій

№з /п	Назва теми лекції	Кількість годин	Форма проведення	Завдання для студентів до лекції
1	Предмет філософії та її роль у житті людини та суспільства.	2	Оглядова лекція	зоорієнтувати студентів на систематичну роботу над конспектами і літературою, ознайомити з методикою роботи над курсом
2	Стародавня філософія.	2	Лекція-конференція	Складається із задалегідь поставленої проблеми і системи доповідей (до 10 хвилин) із кожного питання, що висвітлює проблему. Виступ готується як логічно завершений текст, який є результатом самостійної роботи студента
3	Філософія Середньовіччя та Відродження.	2	Лекція-бесіда	Підготувати візуальний ряд до теми
4	Західноєвропейська філософія XVII–XVIII ст.	2	Лекція-візуалізація	Ознайомитися з біографією видатних філософів західної Європи 17-18 століття
5	Німецька класична філософія	2	Інформативна лекція	Підготувати оглядовий матеріал з історії Німеччини 18 століття
6	Посткласична філософія.	2	Проблемна лекція	Підготувати глосарій
7	Українська філософія.	2	Оглядова лекція	запитання

				слухачів і організація дискусій у пошуку відповідей на сформульовані запитання.
8	Філософська антропологія	2	Лекція-бесіда	Опрацювання літератури з даної теми
9	Філософія свідомості. Філософія науки та культури.	2	Лекція-візуалізація	Підготувати візуальний ряд, схеми.
10	Філософське учення про пізнання. Гносеологія. Буття і форми його існування	2	Інтерактивна лекція (техніка зворотнього зв'язку)	Підготувати проблемні питання.

Тематичний план семінарських занять

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин	Форма проведення	Завдання для студентів до заняття
1	Філософія Стародавніх Індії та Китаю. Філософія Античності	2	Семінар-круглий стіл	Підготувати ілюстративні приклади для зв'язку предмета з практикою, з життям (до філософії Індії та Китаю); опрацювати необхідну літературу.
2	Посткласична філософія XIX ст. Українська філософія.	2	Семінар-диспут	Письмовий твір, або філософський есей (до 350 слів)
3	Філософська антропологія.	2	Семінар-конференція	Підготувати доповідь, реферат;
4	Філософське вчення про буття (онтологія).	2	Оглядовий семінар	Підготувати опорний конспект, глосарій до теми
5	Філософська концепція розвитку та її альтернативи	2	Контрольний семінар	Підготуватися до написання тестів,

Самостійна робота

Тематичний план самостійної роботи студентів

1. Сутність філософії та її роль у суспільстві. Методологічні проблеми історії філософії
2. Філософія Стародавніх Індії та Китаю
3. Філософія Античності
4. Філософія Середньовіччя. Філософія епохи Відродження
5. Західноєвропейська філософія Нового часу. Філософія Просвітництва
6. Німецька класична філософія
7. Посткласична філософія XIX ст. Сучасна світова філософія
8. Українська філософія
9. Філософське вчення про буття (онтологія)
10. Свідомість як філософська проблема
11. Філософія і методологія пізнання (гносеологія)
12. Філософська концепція розвитку та її альтернативи
13. Теорія цінностей (аксіологія)
14. Філософська антропологія
15. Філософія культури
16. Філософія релігії
17. Основні засади філософського розуміння суспільства
18. Філософія історії
19. Філософія права
20. Філософія економіки. Філософія техніки.

Теми рефератів

- Сутність і типи світоглядів.
- Засоби пізнання у філософії.
- Філософія і світогляд.
- Філософія і релігія.
- Онтологія і теологія.
- Історичні типи світогляду (порівняльна філософська характеристика).
- Філософія і наука (філософія і педагогічні науки).
- Філософія – любов до мудрості.
- Методологічна функція філософії.
- Світоглядна функція філософії.
- Філософія і методологія.
- Філософія і практична діяльність людини
- Філософія і мистецтво.
- Людина як вища цінність у системі філософського знання.
- Значення давньогрецької філософії для розвитку світової культури.
- Космоцентризм античної філософії.
- Рішення проблеми буття в античній філософії.
- Атомізм: генеза і сучасність.
- Сутність і особливості філософії Платона.
- Арістотель про рух та його джерела.
- Апорії Зенона: спроба сучасної інтерпретації.
- Філософія Сократа.
- Філософські витоки теоцентризму.
- Креаціонізм: спроба філософсько-наукового обґрунтування.
- Філософська природа середньовічного символізму.
- Тема бога і людини в філософії Августина.
- Філософський сенс заповітів Христа.
- Всесвіт очима М.Коперника та Дж. Бруно.
- Гуманізм і драма філософії Відродження.
- Картина світу в філософії Нового часу.
- Спільні та відмінні риси учення Ф.Бекона і Р.Декарта про науковий метод.
- Ключові моменти французької філософії XVIII ст.

- Головний принцип трансцендентального ідеалізму І.Канта.
- Принципи і суперечності гегелівської філософії.
- Особливість антропологізму філософії Л.Фейербаха.
- Сутність матеріалістичного розуміння історії К.Маркса.
- Особливості і основні риси українського світоглядного менталітету.
- Джерела та основні ідеї філософії Київської Русі.
- Філософія у Києво-Могилянській академії.
- Філософія Г.Сковороди.
- Ідея філософії серця у світогляді М.Гоголя.
- Гуманізм філософії Т.Шевченка.
- Ноосферна концепція В.Вернадського.
- Позитивна філософія І.Франка.
- Філософія щастя В.Винниченка.
- Основні тенденції неklasичної філософії кінця ХІХ ст.
- Еволюція позитивізму.
- Основні концепції філософської антропології.
- Філософія Ф.Ніцше.
- Еволюція релігійної філософії ХХ ст.
- Неофрейдизм: за і проти.
- Чи є екзистенціальна філософія гуманістичною?
- Психолоаналіз і проблема людини.
- Проблема людини в екзистенціалізмі.
- Основні риси марксистського розуміння людини.
- Бог і людина.
- Расизм і проблема співвідношення біологічного та соціального в людині.
- Значення та межі проблеми сенсу життя.
- Специфіка розуміння особистості в різних типах культур.
- Особистість та її свобода в дзеркалі світових релігій.
- Діалектика свободи та відповідальності особистості на сучасному етапі.
- Проблема особистості як соціальний феномен історичного поступу.
- Діалектика взаємодії особистості та суспільства.
- Індивід як соціоприродна істота.
- Потреби як фактор формування особистості.
- Взаємодія інтересів суспільства й особистості.
- Людина як найвища цінність суспільства.
- Соціальна норма як фактор впливу суспільства на особистість.

Питання до екзамену

1. Філософія, її предмет, функція, структура і значення в практичній діяльності учителя.
2. Світогляд та його історичні типи: міфологія, релігія, філософія.
3. Особливості філософії Стародавньої Індії. Філософські школи Стародавньої Індії.
4. Особливості філософії Стародавнього Китаю. Філософські школи Стародавнього Китаю.
5. Періодизація Античної філософії. Мудреці Мілетської та Елейської шкіл.
6. Сократ і життєвий шлях, філософські ідеї.
7. Платон: життєвий шлях, твори, філософські ідеї.
8. Аристотель: життєвий шлях, твори, філософські ідеї.
9. Особливості елліністичної філософії. Елліністичні кініки. Римський стоїцизм: Сенека, Марк Аврелій. Римський еклектицизм: Цицерон.
10. Зміни у світогляді в період переходу від античності до європейського Середньовіччя.
11. Патристика: Оріген, Августин Блаженний.
12. Схоластика: Ансель Кентеберійський, Фома Аквінський.
13. Суперечки про універсалії.

14. Філософія в епоху Відродження.
15. Особливості розвитку філософії Нового часу.
16. Френсіс Бекон: Життя, твори, методологічні пошуки, філософська творчість.
17. Рене Декарт: Життя, твори, методологічні пошуки, філософська творчість.
18. Б. Спіноза: вчення про етику, вчення про субстанцію.
19. Філософія британського емпіризму (Т. Гоббс, Д. Локк)
20. Філософія Просвітництва: основні риси.
21. Кант: життєвий шлях, філософська система, суть «коперніканського перевороту» і категоричного імперативу.
22. Гегель: життя, твори, філософська система та метод.
23. Шопенгауер: Життєвий шлях, творчість, філософські ідеї. Шопенгауер: «Воля до життя».
24. Твір Ніцше: «Так говорив Заратустра». Апологія «надлюдини» в філософії Ніцше.
25. Фрейд: сутність психоаналізу.
26. Сутність прагматизму (Ч. Пірс, У. Джемс, Дж. Дьюї)
27. Сутність філософії екзистенціалізму Кьєркегор, Сартр, Камю, Ясперс).
28. Проблема людини у постмодернізмі.
29. Філософія позитивізму (О. Конт). Формування аналітичної філософії
30. Філософія релігії: предметне поле, основні проблеми.
31. Філософські проблеми глобалізації.
32. Історія української філософії як чинник розвитку національної самосвідомості. Періодизація історії української філософії.
33. Особливості філософської думки Київської Русі.
34. Острозький культурно – освітній центр та його значення в розвитку філософської думки.
35. Братські школи, їх роль в розвитку духовної культури українського народу.
36. Києво-Могилянська академія та її роль у розвитку духовної культури українського народу. Києво-Могилянська академія – перший в Україні центр професійної філософії. Філософія просвітництва в Києво-Могилянській академії.
37. Університетська філософія в Україні кінця ХІХ – початку ХХ ст.
38. Духовно-академічна філософія ХІХ ст.: традиції та новації.
39. Філософська думка в Слобідській Україні.
40. Українська філософська думка 60 – 80 – х років.
41. Філософія Г.С. Сковороди.
42. Суспільство як предмет філософського аналізу. Вчення про суспільство в історії філософії. Сучасні концепції суспільства.
43. Сутність та специфіка духовного розвитку особистості у взаємодії «людина – оточуючий світ».
44. Сутність та структура суспільної свідомості. Форми суспільної свідомості. Духовне життя суспільства.
45. Цінності в житті людини і суспільства, їх структура та проблема суб'єктивного вибору.
46. Класифікація цінностей. Функції цінностей.
47. Філософський смисл проблеми буття. Основні форми буття. Специфіка людського буття.
48. Суть пізнання. Його види, рівні, форми. Типи пізнання. Роль відчуття, сприйняття і уявлення в процесі пізнання.
49. Істина та її критерії. Концепції істини
50. Свідомість та її структура. Свідомість в історії філософії. Сучасні концепції походження свідомості.
51. Свідомість і мова.
52. Діалектика як філософська теорія розвитку. Закони і категорії діалектики
53. Філософія культури: проблема кризи сучасної культури
54. Біологічне і соціальне в людини. Біологія і культура в генезисі людини.

3. Засоби діагностики успішності навчання

Поточні практичні роботи, доповіді на семінарських заняттях, самостійні роботи, оцінка за індивідуальне навчально-дослідне завдання, тестування (контрольна робота).

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен.

5. Інформаційні джерела для вивчення дисципліни

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. – К.: 1996.
2. Гусев В.І. Західна філософія Нового часу XVII – XVIII ст. – К.: 2000.
3. Горський В.С., Кислюк К.В. Історія української філософії. – К.: 2004.
4. Історія філософії. Підручник. – Х., 2003.
5. Історія філософії України. Підручник. – К.: 1994.
6. Кульчицький О. Основи філософії і філософських наук. – Мюнхен-Львів: 1995.
7. Кондзьолка В. Історія Середньовічної філософії. – Львів, 2001.
8. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія. – К.: 1996.
9. Філософія. Підручник. – Х.: 2001.
10. Ярошовець В.І. Історія філософії від структуралізму до постмодернізму. – К.: 2004.
11. Філософія. Навч. посібник. – К.: 2002.
12. Філософський словник соціальних термінів. – Київ-Харків: 2002.
13. Новейший философский словарь. – Минск: 2001.
14. Читанка з історії філософії. У 6 кн. – К.: 1992.
15. Наш перворозум. Григорій Сковорода на портреті в житті. – К.: 2004.
16. Ящук Г.І. Філософія історії. – К.: 2004.
17. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: підручник. – 3. вид., випр., доп. – К.: Академвидав, 2011. – 592 с.